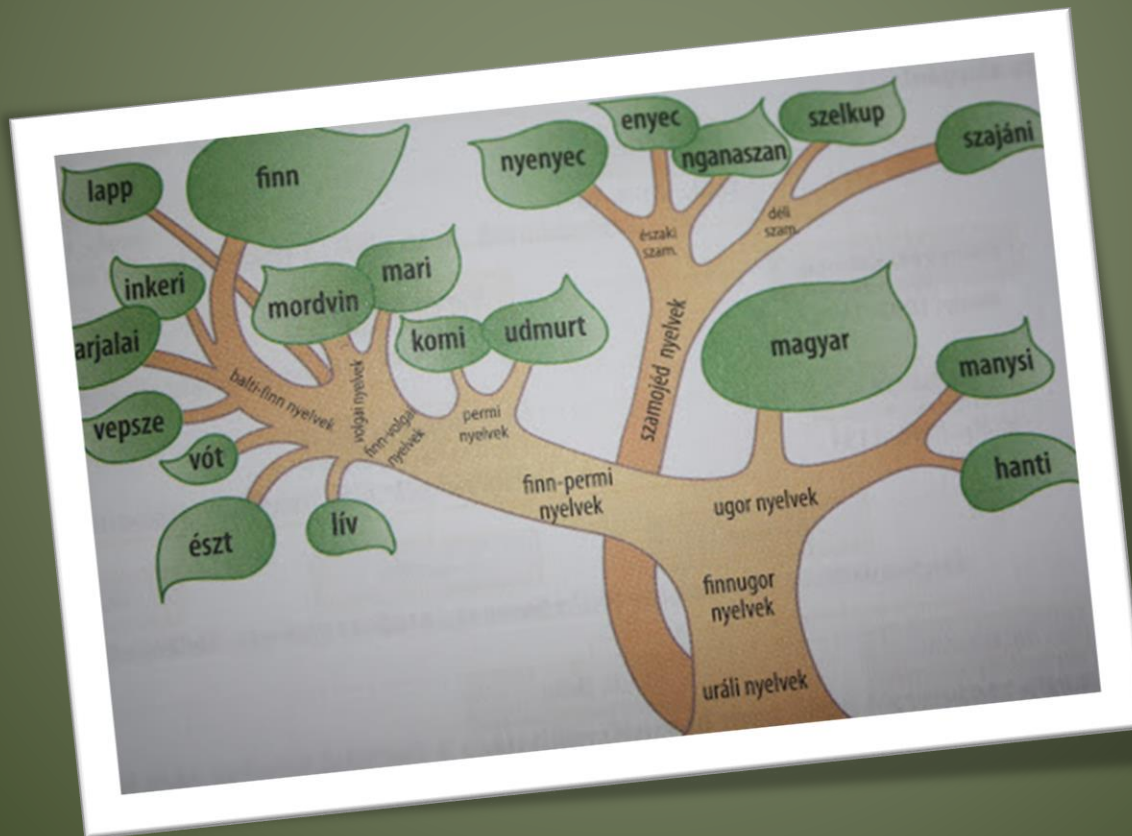
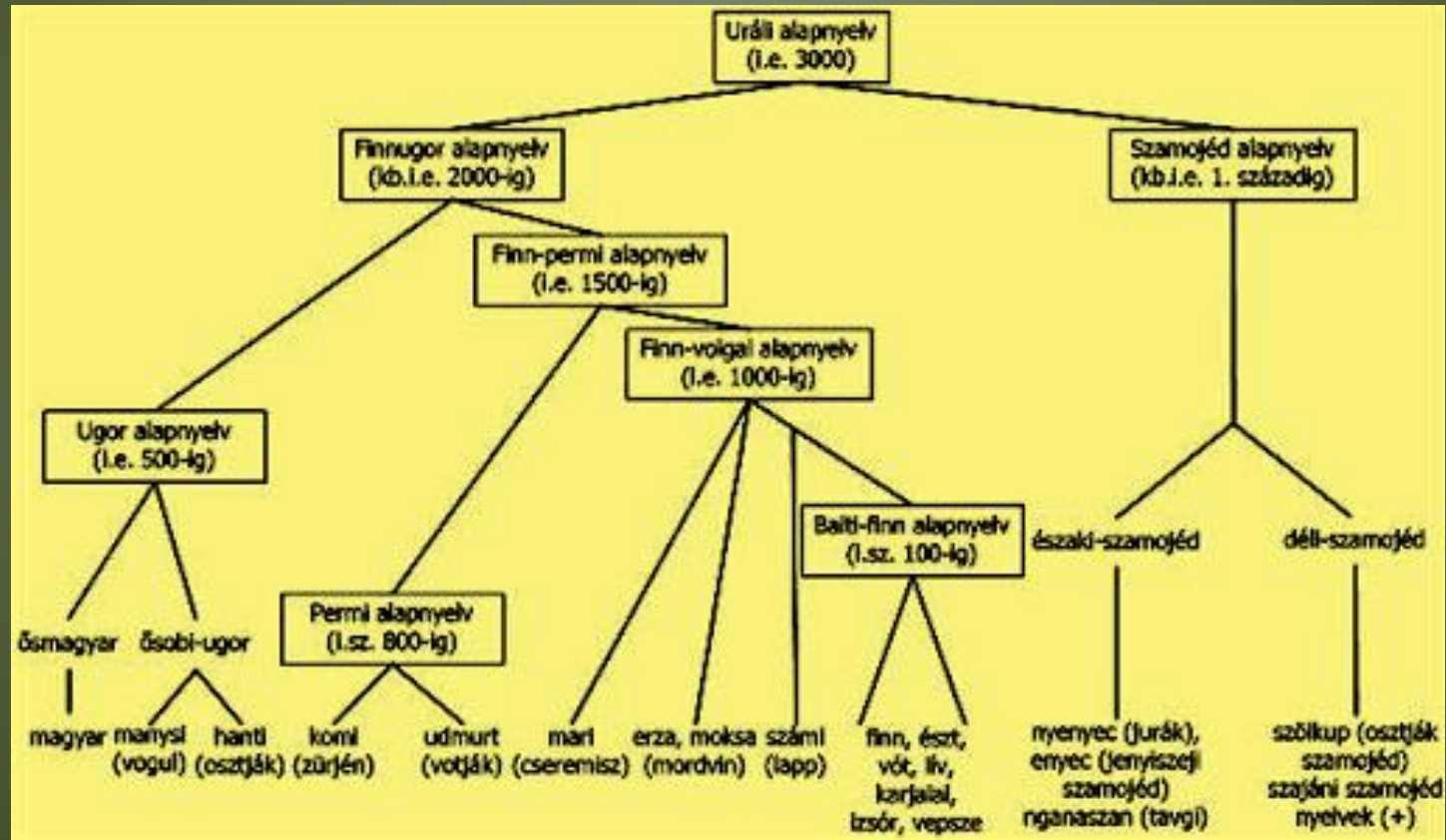

A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE A NYELVROKONSÁG

Kezdetek

Nyelvrokonaink

- ❖ Legközelebbi nyelvrokonaink az obi-ugor nyelvek:
  - **vogul - manysi (8474)**
  - **osztják - hanti (28000)**
- ❖ Napjainkban az Ob folyó vidékén élő, kis létszámú, kiveszőben lévő népcsoportok

A nyelvrokonság bizonyítékai

1. Közös ősi alapszókincs (kb. 1000 szó)

- Alapigék (pl. áll, eszik, iszik, él, hal, megy...)
- Állatok, növények neve (pl. fa, hangya, nyúl...)
- Életmódra utaló szavak (pl. bogyó, háló, horog, méz...)
- Melléknevek, számnevek (pl. agg, egy, kettő, öt, tíz...)
- Természeti nevek (pl. hó, jég, nyár, tó, víz...)
- Testrészek nevei (pl. fej, szív, nyelv, szem...)

2. A nyelvtani rendszer hasonlósága:

- Szabályos hangmegfelelés: a szó azonos helyén lévő hangok szabályosan felelnek meg egymásnak, a finnugor szókezdő P a magyarban F-re változott
- (pl. fül: manysi pil) a finn nyelv szókezdő k hangja, mely a magyarban a h hangnak felel meg (finn: kala–magyar: hala, hal; finn: kota–magyar: hota, hot, hoz, ház–a magyarban idővel a szóvégi magánhangzó is lekopott)
- A rokon nyelvekben a számnév után a főnevek egyes számban állnak
- A legtöbb uráli nyelvben megengedett a névszóval kifejezett állítmány

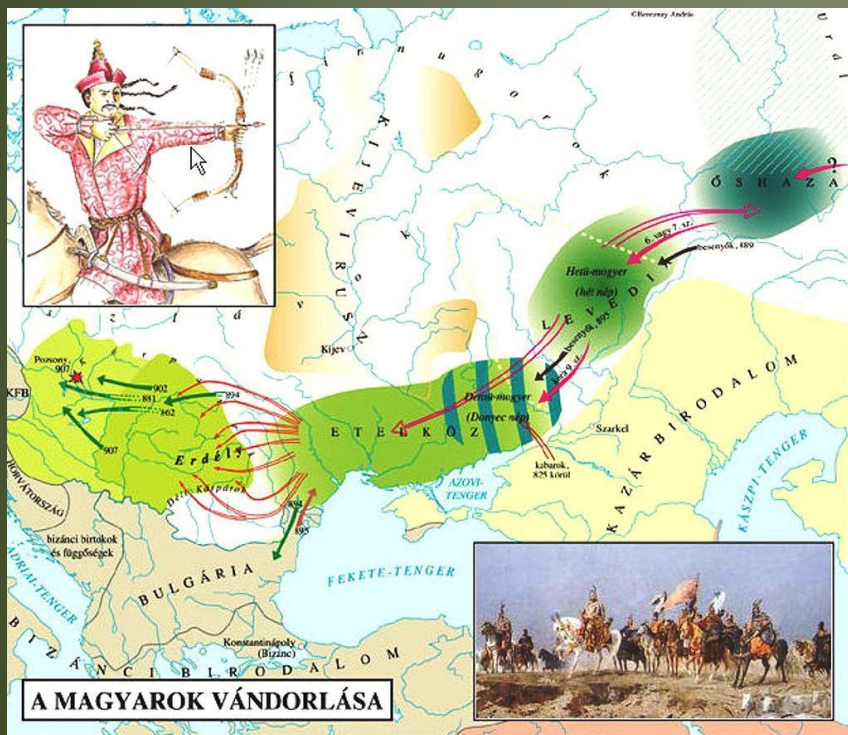
Ősmagyar kor Kr.e. 500-kr.u.896

A vándorlás időszaka

- ❖ Nincs írásos emlékünk
- ❖ Magna Hungaria-Levédia-Etelköz

Jövevényszavak:

- ❖ iráni: tej, tehén, vásár...
- ❖ Török: bika, búza, tyúk
- ❖ Keleti szláv: tanya, szombat, kereszt

Ómagyar kor 896-1526

- ❖ Kódexek kora
- ❖ Nyomtatványok kora
- ❖ Megjelennek az első magyar nyelvemlékek

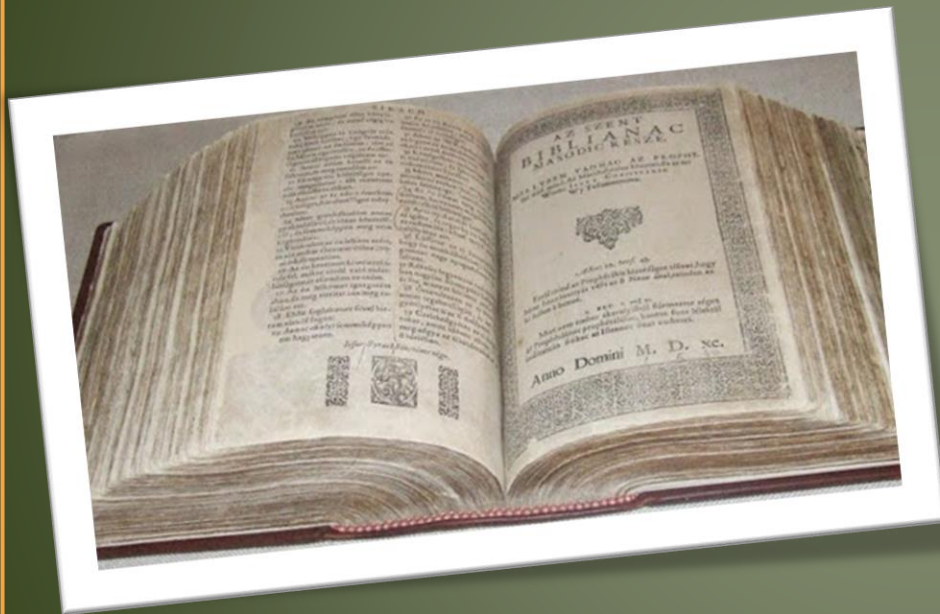
Jövevényszavak:

- ❖ Szláv: ugar, gabona, paraszt, patkó
- ❖ Német (később): herceg, tánc, papír, csaplár
- ❖ Latin: iskola, tábla, templom

Első nyelvemlékeink

Tihanyi apátság alapítólevele	1055	szórványemlék	oklevél
Gesta Hungarorum	1200	szórványemlék	eredettörténet
Halotti beszéd és könyörgés	1200	szövegemlék	gyászbeszéd
Ómagyar Mária - siralom	1300	szövegemlék	himnusz

Középmagyar kor 1526-1772

- ❖ Reformáció
- ❖ Könyvnyomtatás elterjedése
- ❖ Nyelvtanok, szótárak
- ❖ Megindul nyelvrokonságunk kutatása: Sajnovics János (Demonstratio)
- ❖ Az egységes köznyelv kialakulása

Újmagyar kor 1772-1920

- ❖ Felvilágosodás: innen számítjuk a modern magyar irodalmat
- ❖ Bessenyei György és a testőrírók szerepe
- ❖ Kazinczy Ferenc és a nyelvújítás
- ❖ Reformkor(1825) MTA(1828)
- ❖ 1832: Első helyesírási szabályzatunk
- ❖ 1844. nov.13. a magyar nyelv napja
- ❖ Nyelvtudomány: Budenz József, Hunfalvy Pál, Simonyi Zsigmond

Nyelvújítási harc

Neológus

- ✓ Nyelvújítók
- ✓ A szóelemző írásmódot támogatta
- ✓ „jottista”
- ✓ Pl. látja, hagyja
- ✓ Kazinczy Ferenc, Révai Miklós

Ortológus

- Hagyományőrzők
- A kiejtés szerinti írásmódot támogatta
- „ipszilonista”
- Láttya, haggya
- Verseghy Ferenc

Újabb magyar kor 1920-tól napjainkig

- ❖ Jellemző nyelvünk különfejlődése
- ❖ A modernizálódás, a technikai fejlődés hatással van nyelvünkre
- ❖ Balázs Géza erre az időszakra 3 új nyelvújítást tesz:
  1. Az 1910-es években a Nyugatosok által létrejött
  2. Az 1930-as években a rádió és a sportnyelv által hozott
  3. 1990-es évektől az informatika okozta nyelvújítást

Köszönöm a figyelmet!

